

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, कानून उपसमूह उपप्रबन्धक , आठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

१. प्रथम चरण : – लिखित परीक्षा						पूर्णाङ्क :- २००
पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	१००	४०	विषयगत	२ प्रश्न X १० अङ्क = २० अङ्क	३ घण्टा
					४ प्रश्न X २० अङ्क = ८० अङ्क (समस्या समाधान)	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	२ प्रश्न X १० अङ्क = २० अङ्क	३ घण्टा
					४ प्रश्न X २० अङ्क = ८० अङ्क (समस्या समाधान)	
२. द्वितीय चरण : – अन्तर्वार्ता						पूर्णाङ्क ३०
विषय		पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		
अन्तर्वार्ता		३०	-	मौखिक		

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, कानून उपसमूह उपप्रबन्धक , आठौं तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- प्रशासन र व्यवस्थापन

खण्ड क - (५० अङ्क)

१. सार्वजनिक व्यवस्थापन

- १.१ सार्वजनिक व्यवस्थापन : परिचय, कार्यक्षेत्र, नवीनतम अवधारणा, विद्यमान चुनौती तथा समाधानका उपायहरू
- १.२ प्रशासनिक विधिहरू (कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मूल्याङ्कन, कार्य विस्तृतिकरण, कार्य ढाँचा, संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति, व्यवस्थापकीय परीक्षण)
- १.३ संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशीलता र समूहगत कार्य
- १.४ व्यवस्थापनको अवधारणा, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- १.५ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
- १.६ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
- १.७ मानव श्रोत व्यवस्थापन : प्राप्ति, विकास, उपयोग र सम्भार
- १.८ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, अधिकार प्रत्यायोजन, निर्णय प्रक्रिया र नेतृत्व
- १.९ व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू : कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन र गुनासो व्यवस्थापन
- १.१० वार्ता तथा संझौता सम्बन्धी सैद्धान्तिक र व्यवहारिक ज्ञान
- १.११ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र संगठनमा महत्त्व
- १.१२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
- १.१३ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- १.१४ सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- १.१५ विश्वव्यापीकरण, उदारीकरण र सार्वजनिक संस्थानको अवधारणा र प्रयोग
- १.१६ विमानस्थल व्यवस्थापनका नयाँ अवधारणाहरू वारे जानकारी
  - सार्वजनिक नीजि साभेदारी (PPP) माध्यमबाट निजीकरण व्यवस्था
  - व्यवस्थापन करार (Management Contract)
  - कर्पोरेटाइजेशन
  - निर्माण, स्वामित्व, संचालन, हस्तान्तरण (BOOT)
  - स्थानीय तहमा हस्तान्तरण तथा संचालन

खण्ड (ख) - (५० अङ्क)

१ विकास प्रशासन र व्यवस्थापन

- १.१ विकासका प्रशासनका सिद्धान्तहरू
- १.२ नेपालमा विकास प्रशासनका चुनौतीहरू
- १.३ नेपालको योजना र बजेट प्रणाली
- १.४ नेपालमा आयोजना व्यवस्थापन
- १.५ भ्रष्टाचार विरुद्धको शुन्य सहनशीलताको अवधारणा र नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रणको संस्थागत व्यवस्था
- १.६ अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रणाली (विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, एशियाली विकास बैंक)
- १.७ खुल्ला अर्थतन्त्र र व्यापार उदारीकरण
- १.८ वैदेशिक रोजगार र सेवा व्यापार

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, कानून उपसमूह उपप्रबन्धक , आठौँ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

१.९ अन्तर्राष्ट्रिय आवागमन र व्यापार सहजीकरण

१.१० वार्ता र सौदावाजी सम्बन्धी कला

१.११ दिगो विकास, वातावरण र जलवायु परिवर्तन

१.१२ गरिवी निवारण : नेपालमा यसका लागि गरिएका प्रयास, उपलब्धि र चुनौतीहरु

१.१३ सार्वजनिक संस्थाको व्यवस्थापन

१.१४ नेपालमा नागरिक उड्डयनको विकास, चुनौती र समसामयिक अवस्था

१.१५ विकासमा सूचना प्रविधिको महत्व

१.१६ विकासमा वैदेशिक सहयोगको भूमिका र यसको उपयोग

१.१७ मानव विकास

२. व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकता

२.१ सार्वजनिक जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व

२.२ व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकताको अवधारणा र आयामहरु

२.३ सार्वजनिक प्रशासनमा व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकताको प्रवर्द्धनका उपाय र वर्तमान अवस्था

२.४ भ्रष्टाचार निवारण तथा भ्रष्टाचार निवारणका लागि गरिएका व्यवस्थाहरु

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरु सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (विषयगत)				
विषय	खण्ड	अङ्कभार	लामो उत्तर	समस्या समाधान
प्रशासन र व्यवस्थापन सम्बन्धी	(क)	५०	१ प्रश्न X १० अङ्क = १०	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०
	(ख)	५०	१ प्रश्न X १० अङ्क = १०	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०
जम्मा		१००	२ प्रश्न X १० अङ्क = २०	४ प्रश्न X २० अङ्क = ८०

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, कानून उपसमूह उपप्रबन्धक , आठौं तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी

१. संबैधानिक विकास र नेपालको वर्तमान संविधान
  - (क) नेपालको संबैधानिक विकासक्रम
  - (ख) राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरु
  - (ग) शक्तिपृथकीकरण र सन्तुलनको सिद्धान्तको व्यवहारिक प्रयोग
  - (घ) सार्वजनिक नीति निर्माण, विश्लेषण र सार्वजनिक नीति कार्यान्वयन
  - (ङ) मौलिकहक र तिनको कार्यान्वयन
  - (च) संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकार एवं तिनीहरुका बीचको अन्तरसम्बन्ध
२. कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्तहरु
  - (क) प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
  - (ख) प्राङ्ग न्यायको सिद्धान्त
  - (ग) विलम्बको सिद्धान्त
  - (घ) दोहोरो खतराको सिद्धान्त
  - (ङ) म्याद, हदम्याद, म्यादतारेख र हकदैयाको सिद्धान्त
  - (च) निशपक्ष सुनुवाईको सिद्धान्त
  - (छ) नजीरको सिद्धान्त
  - (ज) फैसला स्थिरताको सिद्धान्त
  - (झ) अधिकार क्षेत्रको सिद्धान्त
  - (ञ) कानून व्याख्याको सिद्धान्त
  - (ट) अदालतको सहयोगी (Amicus curiae)
३. विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय
  - (क) करार कानून र करारीय विवाद समाधान
  - (ख) मध्यस्थता, समन्वय र मेलमिलाप
  - (ग) विवाद समाधानका अन्य वैकल्पिक उपायहरु
४. कानूनी मस्यौदा :
  - (क) रिट निवेदन
  - (ख) लिखित जवाफ
  - (ग) फिराद, प्रतिउत्तर
  - (घ) वारेसनामा
  - (ङ) दावी/प्रतिदावी
  - (च) करारनामा
  - (छ) अन्तरिम आदेश भ्याकेटको निवेदन
५. कानून तर्जुमा सम्बन्धी ज्ञान
  - (क) कानून तर्जुमा सम्बन्धी आधारभूत पक्ष तथा सिद्धान्तहरु
  - (ख) ऐन, नियम, गठन, आदेश र सूचनाको तर्जुमा तथा सम्पादन
  - (ग) नियमावली, विनियमावली तर्जुमा
  - (घ) व्यवस्थापन विधि
६. अन्तर्राष्ट्रिय कानून
  - (क) मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा र त्यसको कार्यान्वयन सम्बन्धी महासन्धीहरु
  - (ख) संयुक्त राष्ट्र संघको वडापत्र
  - (ग) सार्कको वडापत्र
  - (घ) अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको विधान
  - (ङ) नागरिक उड्डयन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी १९४४
  - (च) हवाई सेवा सम्झौता

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, कानून उपसमूह उपप्रबन्धक , आठौं तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

- (छ) वायुसेवा संचालकको दायित्व सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
- (ज) हवाई सुरक्षा कानून
- (झ) अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको घरेलुकरण

७. नागरिक उड्डयन सम्बन्धी नेपाल कानून

- (क) गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएसन) ऐन, २०१५ तथा नियमावली, २०५२
- (ख) नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
- (ग) नागरिक उड्डयन नियमावली, २०५८
- (घ) नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण कर्मचारीहरूको सेवाका सर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०५६
- (ङ) नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०५७
- (च) नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण विमानस्थल सेवा शुल्क नियमावली, २०६७
- (छ) नागरिक उड्डयन सुरक्षा नियमावली, २०७३

८. अदालत र न्याय प्रशासन सम्बन्धी नेपाल कानून

- (क) मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४
- (ख) मुलुकी देवानी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४
- (ग) मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४
- (घ) सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९
- (ङ) न्याय प्रशासन ऐन, २०७३
- (च) सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८ र नियमावली २०७४
- (ज) कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०
- (झ) प्रमाण ऐन, २०३१

९. सुशासन सम्बन्धी नेपाल कानून

- (क) सुशासन (व्यवस्थापन र सञ्चालन) ऐन, २०६४
- (ख) सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- (ग) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८
- (घ) सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४
- (ङ) भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- (च) सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली २०६४

१०. विवाद समाधान सम्बन्धी नेपाल कानून

- (क) मध्यस्थता ऐन, २०५५
- (ख) करार ऐन, २०५६
- (ग) कम्पनी ऐन, २०६३
- (घ) मेलमिलाप ऐन, २०६८

दोस्रो पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

दोस्रो पत्र (विषयगत)			
विषय	खण्ड	अङ्कभार	प्रश्न संख्या
सेवा सम्बन्धी		१००	२ प्रश्न X १० अङ्क = २० ४ प्रश्न X २० अङ्क = ८०